

DALYKO (MODULIO) PROGRAMA

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Dalyko (modulio) pavadinimas anglų kalba	Kodas
RETORIKA	Rhetorics	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof. dr. Irena Smetonienė Kitas (-i): asist. dr. Audrius Valotka ir asist. dr. Marius Smetona, doc. dr. Jolanta Vaskelienė	Filologijos fakultetas Vilniaus universiteto Šiaulių akademija

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	-	Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
auditorinis ir savarankiškas darbas	pavasario semestras, VU Šiaulių akademijoje rudens/ pavasario semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: mokėti anglų kalbą B2 lygiu	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130 valandų	60 val.: 16 val. paskaitų ir 32 val. seminarų; 2 val. egzaminas, 10 val. konsultacijų	70

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Tikslingai ugdoma studento iškalba, retoriniai gebėjimai kurti viešo kalbėjimo tekstus, gebėjimai analizuoti viešąsias kalbas, kritiškai jas vertinti, veiksmingai bendrauti ir bendradarbiauti.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentai įgis retorikos mokslo žinių ir supratimo, išmanys viešųjų kalbų specifiką.	Interaktyvios paskaitos. Teorinės literatūros studijavimas. Seminarai: viešųjų kalbų analizės užduotys	Ugdymo proceso metu nuosekliai bus taikomas formuojamasis vertinimas. Teorinis egzaminas kurso pabaigoje.

Studentai gebės analizuoti ir vertinti viešąsias kalbas ir oratorių kalbėjimą.	Interaktyvios paskaitos. Teorinės literatūros studijavimas. Seminarai: viešųjų kalbų analizės užduotys.	Seminarų metu taikomas formuojamasis vertinimas. Kurso pabaigoje – praktinė analizės užduotis, vertinama 2 balais (žr. vertinimo kriterijus).
Studentai gebės pasirengti viešajai kalbai ir ją pasakyti, valdyti savo balsą, mimikas, kūno kalbą; taip pat gebės veiksmingai dalyvauti diskusijoje.	Interaktyvios paskaitos. Teorinės literatūros studijavimas. Seminarai: viešųjų kalbų sakymas, dalyvavimas diskusijose.	Seminarų metu taikomas formuojamasis vertinimas. Viešosios kalbos sakymas vertinamas 2 balų sistema (žr. vertinimo kriterijus). Dalyvavimas diskusijoje vertinamas 2 balų sistema (žr. vertinimo kriterijus) .
Studentai gebės kritiškai mąstyti, spręsti retorikos srities problemas.	Seminarai: viešųjų kalbų analizės užduotys; viešųjų kalbų sakymas, dalyvavimas diskusijose.	Formuojamasis vertinimas.
Studentai gebės kelti ir veiksmingai realizuoti naujas idėjas, rodyti iniciatyvą.	Seminarai: viešųjų kalbų analizės užduotys; viešųjų kalbų sakymas, dalyvavimas diskusijose.	Formuojamasis vertinimas.
Studentai gebės pozityviai mąstyti, vadovautis humanizmo, demokratinėmis, pilietinėmis nuostatomis.	Seminarai: viešųjų kalbų analizės užduotys; viešųjų kalbų sakymas, dalyvavimas diskusijose.	Formuojamasis vertinimas.
Studentai gebės keltis mokymosi tikslus ir uždavinius, planuoti mokymosi procesą, vertinti kolegų atliktis ir savo pažangą.	Seminarai: viešųjų kalbų analizės užduotys; viešųjų kalbų sakymas, dalyvavimas diskusijose.	Formuojamasis vertinimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Pas kai tos	K on su lta cij os	Se mi nar ai	Pr at yb os	La bo ra ori nia i dar bai	Pr ak ti ka	Vis as kon takt inis dar bas	Sav ara nkiš kas dar bas

<p>1. Retorikos mokslo samprata, objektas, apibrėžimas. Persvazijos samprata. Retorikos mokslo svarba.</p> <p>Retorikos mokslo kilmė ir jo atsiradimo priežastys. Retorikos teorija iš praktikos. Retorikos mokslo raida Lietuvoje. Retorinio idealo tradicija. Iškalbos ir gražbylystės santykis. Klasikinės ir šiuolaikinės retorikos skirtumai.</p>	2					2	6	<p>Teorinės literatūros studijavimas:</p> <p>Koženiauskienė R. (2001) Retorika. Iškalbos stilistika. Vilnius: MELI, 15-19 p.</p> <p>Koženiauskienė R. (2009) Juridinės retorikos pagrindai. Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras, 33-67 p.</p> <p>Zarefsky D. (2011) Oratorystės menas. Sėkmės strategijos. Vilnius: Alma littera, 29-54 p.</p>
<p>2. Oratoriaus asmenybės ugdymo svarba.</p> <p>3Ž, arba retorinės kultūros požymiai: Žinojimas+ Žmogaus dorovinis vertingumas+Žodis.</p> <p>Oratoriaus apibrėžimas.</p> <p>Oratoriaus asmenybės vertinimas:</p> <p>1) pagal <i>logos, ethos</i> ir <i>pathos</i> vienovę; 2) pagal Katono formulę: <i>vir doctus dicendi peritus</i>;</p> <p>3) pagal septynias didžiąsias E: Erudicija. Etika. Etiketetas. Emocijos (empatija). Energija. Estetika. Elokvencija.</p> <p>Kūrybinis jaudulys ir oratorinė karštligė.</p> <p>Bendravimo su klausytojais etikos normos. Oratoriaus etika – atsakomybė už savo teiginius, pagarba kalbamam dalykui ir klausytojams.</p>	2					2	4	<p>Teorinės literatūros studijavimas:</p> <p>Koženiauskienė R. (2001) Retorika. Iškalbos stilistika. Vilnius: MELI, 20-41 p.</p> <p>Koženiauskienė R. (2009) Juridinės retorikos pagrindai. Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras, 429-468 p.</p> <p>Zarefsky D. (2011) Oratorystės menas. Sėkmės strategijos. Vilnius: Alma littera, 134 p.</p> <p>Humes Janes C. (2006) Čerčilio iškalba, Linkolno tvirtybė. Vilnius: Vaga, 27-39; 220-230 p.</p>

<p>3. Viešųjų kalbų rūšys pagal tematiką ir pagal dominuojančią funkciją</p> <p>Informacinės kalbos.</p> <p>Apeliacinės (įtikinimo) kalbos – retorikos centras.</p> <p>Emocinių kalbų tipai. Proginės kalbos ir jų charakteristika.</p> <p>Bendrieji kalbos tikslai: informuoti, įtikinti, sudominti.</p> <p>Viešosios kalbos rengimas</p> <p>Tinkama medžiagos atranka temai.</p> <p>Temos formulavimas. Kalbos tikslo nustatymas. Kalbos planavimas. Pagrindinės minties (tezės) samprata ir formuluotė, kitų svarstomų klausimų ir problemų nusistatymas.</p> <p>Adresatas. Auditorijos analizė. Retorinė situacija.</p> <p>Viešosios kalbos struktūra ir komponavimo principai</p> <p>Įžangos paskirtis, funkcijos. Įžangų rūšys ir jų reikalavimai. Įžangos kūrimo strategijos (nuo ko pradėti: nuo retorinio klausimo, citatos, humoro ar nuo dalyko esmės?).</p> <p>Manipuliavimas informacija tekstų antraštėse.</p> <p>Pabaigos paskirtis, funkcijos ir jos reikalavimai. Pabaigos kūrimo strategijos. Išvadų ir apibendrinimo svarba.</p>	2					2	4	<p>Teorinės literatūros studijavimas:</p> <p>Koženiauskiene R. (2001) Retorika. Iškalbos stilistika. Vilnius: MELI, 42-79 p.; 94-100; 372-385 p.</p> <p>Koženiauskiene R. (2013), Iškalbos praktika. Vilnius: VU leidykla. 78 p.</p> <p>Koženiauskiene R. (2013) Retorinė ir stilistinė publicistinių tekstų analizė. Vilnius: VU leidykla, 21-46; 46-60 p.;</p> <p>Koženiauskiene R. (2009) Juridinės retorikos pagrindai. Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras, 71-81 p.</p> <p>Zarefsky D. (2011) Oratorystės menas. Sėkmės strategijos. Vilnius: Alma littera, 61-69; 139-200 p.; 503-536 p.</p> <p>Nauckūnaitė Z. (2002) Iškalbos mokymas. Vilnius: Gimtasis žodis, 37-67 p.; 181-203 p.</p>
---	---	--	--	--	--	---	---	--

<p>4. Argumentacija – kalbos epicentras, dialogiškesniausia viešosios kalbos dalis. Argumentavimo tikslas – įrodyti ir įtikinti. Loginių argumentų, skirtų įrodyti, tipai.</p> <p>Pagrindinių logikos dėsnų paaiskinimas. Kaip jie „veikia“ retorikoje.</p> <p>Retorinė argumentacija ir samprotavimo būdai skirti įtikinti: analogija, pavyzdžiai, entimema, dilema, grandinė ir kt.</p> <p>Argumentavimo klaidos. Nepatikimų argumentų kritinis vertinimas ir jų atėmimo būdai. Argumentų <i>ad hominem</i>, <i>ad personam</i>, <i>ad populum</i> ir kt. samprata.</p> <p>Demagogijos ir manipuliavimo metodų atpažinimas kalboje.</p> <p>.</p>	2	5				7	4	<p>Teorinės literatūros studijavimas:</p> <p>Koženiauskiene R. (2013) Retorinė ir stilistinė publicistinių tekstų analizė. Vilnius: VU leidykla, 87-117 p.</p> <p>Koženiauskiene R. (2001) Retorika. Iškalbos stilistika. Vilnius: MELI, 101-153 p.</p> <p>Koženiauskiene R. (2009) Juridinės retorikos pagrindai. Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras, 85-97 p.</p> <p>Zarefsky D. (2011) Oratorystės menas. Sėkmės strategijos. Vilnius: Alma littera, 279-309 p.</p> <p>Humes Janes C. (2006) Čerčilio iškalba, Linkolno tvirtybė. Vilnius: Vaga, 20-27; 203-220 p.</p>
---	---	---	--	--	--	---	---	--

<p>5. Viešųjų kalbų stiliaus kultūra</p> <p>Publicistinio stiliaus ypatumai.</p> <p>Publicistinio stiliaus tekstų tipai (reklama ir kt. tekstai).</p> <p>Oratorinis stilius – publicistinio stiliaus centras.</p> <p>Sakytinės ir rašytinės kalbos skirtumai.</p> <p>Bendrinės kalbos ir kitų leksikos sluoksnių santykis publicistinio stiliaus tekstuose.</p> <p>I n t e r t e k s t u a l u m o i r daugiabalsiškumo samprata.</p> <p>Intertekstualumo rūšys.</p> <p>Citavimas, perfrazavimas, interpretavimas. Manipuliavimas citatomis.</p> <p>Konteksto svarba.</p>	2					2	4	<p>Teorinės literatūros studijavimas:</p> <p>Koženiauskiene R. (2013), Retorinė ir stilistinė publicistinių tekstų analizė. Vilnius: VU leidykla, 60-87; 198-205 p.</p> <p>Koženiauskiene R. (2013), Iškalbos praktika. Vilnius: VU leidykla. 78 p.</p> <p>Koženiauskiene R. (2001) Retorika. Iškalbos stilistika. Vilnius: MELI, 154-348 p.</p> <p>Koženiauskiene R. (2009) Juridinės retorikos pagrindai. Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras, 85-97; 231-252; 315-400 p.</p> <p>Zarefsky D. (2011) Oratorystės menas. Sėkmės strategijos. Vilnius: Alma littera, 341-372 p.</p> <p>Humes Janes C. (2006) Čerčilio iškalba, Linkolno tvirtybė. Vilnius: Vaga, 137-181 p.</p> <p>-pasirengimas diskusijai</p> <p>-pasirengimas pasirinkto rašytinio teksto nagrinėjimui retorikos aspektu</p> <p>-pasirengimas pasirinkto oratoriaus kalbos nagrinėjimui</p>
---	---	--	--	--	--	---	---	---

<p>6. Oratoriaus balsas. Kūno kalba</p> <p>Balso moduliacijos, intonacija, taisyklinga tartis, tarsena.</p> <p>Kalbėjimo garsumas, tempas, ritmas, pauzės, akcentai.</p> <p>Oratoriaus išvaizda. Veido išraiška. Akių kontaktas. Laikysenos, judesių, gestų svarba.</p> <p>Balso ir kūno kalbos natūralumo siekis.</p> <p>Viešosios kalbos sakymas, Sakymo būdai. Parašyto teksto skaitymas. Laisvas kalbėjimas. Ekspromtas. Improvizavimas. Ar reikia kalbą išmokyti atmintinai? V aizardinių priemonių naudojimas kalbant: pranašumai ir trūkumai.</p>	2	5	12			19	14	<p>Teorinės literatūros studijavimas: Koženiauskiene R. (2001) Retorika. Iškalbos stilistika. Vilnius: MELI, 80-93 p.; 349-371 p.</p> <p>Koženiauskiene R. (2009) Juridinės retorikos pagrindai. Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras, 97-100 p.; 403-414 p.</p> <p>Spies S. (2006) Kūno kalba. Vilnius: Vaga, 19-70 p.; 247-287 p.</p> <p>Zarefsky D. (2011) Oratorystės menas. Sėkmės strategijos. Vilnius: Alma littera, 69-77; 375-431 p.</p> <p>Nauckūnaitė Z. (2002) Iškalbos mokymas. Vilnius: Gimtasis žodis, 155-169 p.; 171-175 p.</p> <p>Humes Janes C. (2006) Čerčilio iškalba, Linkolno tvirtybė. Vilnius: Vaga, 15-40 p.</p> <p>-pasirengimas tarties pratyboms (1997-12-18 VLKK nutarimas nr. 68)</p>
<p>7. Tropų, figūrų, sentencijų, alegorijų, atnaujintosios frazeologijos, literatūrinių citatų vartojimas viešojoje kalboje.</p> <p>Ironijos retorika.</p> <p>Sąmojo ir šmaikštumo galia.</p> <p>Įtaigios frazės efektas kalboje: autorinės sentencijos kūrimas pagal RAKTĄ į retorinę sėkmę.</p>	2		2			4	8	<p>Teorinės literatūros studijavimas: Koženiauskiene R. (2013), Retorinė ir stilistinė publicistinių tekstų analizė. Vilnius: VU leidykla, 118-180 p.</p> <p>Humes Janes C. (2006) Čerčilio iškalba, Linkolno tvirtybė. Vilnius: Vaga, 150-167 p.</p> <p>Booth W. A Rethoric of Irony. Chicago: The University of Chicago Press, 1975.</p> <p>Brucker B. Neieškok žodžio kišenėje. Vilnius: Alma littera, 2008.</p>

8. Retorinės viešųjų kalbų analizės principai (teorijos ir praktikos sintezė)	2		18				20	6	Teorinės literatūros studijavimas: Koženiauskiene R. (2013), Retorinė ir stilistinė publicistinių tekstų analizė. Vilnius: VU leidykla. 352 p. Koženiauskiene R. (2013), Iškalbos praktika. Vilnius: VU leidykla. 78 p.
								6	-pasiruošimas viešajai kalbai
9. Savarankiškas žinių sisteminimas ir ruošimasis egzaminui.								14	
10 Egzaminas							2		
Iš viso	16	10	32				60	70	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kaupimasis vertinimas: 1. Darbas seminaruose	10	Semestro pabaiga	- atlikus 70 proc. seminarų užduočių – 1 balas; - atlikus mažiau nei 70 proc. seminarų užduočių – 0 balų.
2. Viešosios kalbos sakymas	20	Semestro metu pasakius kalbą	- tinkamai parengus viešąją kalbą ir ją pasakius pagal oratoriui keliamus reikalavimus – 2 balai; - esant pastabų dėl viešosios kalbos ir oratoriaus atlikimo – 1 balas; - kalbos neparengus – 0 balų.
3. Dalyvavimas diskusijoje	20	Semestro metu po diskusijos	- už aktyvų dalyvavimą diskusijoje ir argumentuotą diskutavimą – 2 balai; - už dalyvavimą diskusijoje – 1 balas; - nedalyvavus diskusijoje – 0 balų.
4. Viešosios kalbos retorinė analizė	20	Semestro metu po retorinės analizės	- už išsamią analizę – 2 balai; - už neišsamią analizę - 1 balas; - analizės neatlikus – 0 balų.
5. Egzaminas raštu - teoriniai klausimai	30	Kurso pabaiga	- 100% - 90% išsamių atsakymų – 3 balai; - 80%– 89% 2 balai; - 70-79% – 1 balas; - mažiau nei 70 % atsakymų – 0 balų.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Koženiauskienė Regina	2013	<i>Retorinė ir stilistinė publicistinių tekstų analizė</i>		Vilnius: VU leidykla
Koženiauskienė Regina	2013	<i>Iškalbos praktika</i>		Vilnius: VU leidykla
Zarefsky David	2011	<i>Oratorystės menas. Sėkmės strategijos.</i>		Vilnius: Alma littera
Koženiauskienė Regina	2001	<i>Retorika: iškalbos stilistika.</i>		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
K o ž e n i a u s k i e n ė Regina	2009	<i>Juridinės retorikos pagrindai.</i>		Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras
Herrick J.A.	2001	<i>The History and Theory of Rhetoric.</i>		Boston
Papildoma literatūra				
Humes James C.	2006	<i>Čerčilio iškalba, Linkolno tvirtybė: geriausių oratorių sėkmės paslaptys.</i>		Vilnius: Vaga
Fairclough N. J.	2003	<i>Analysing Discourse. Textual Analysis for Social Research.</i>		London and New York: Routledge
Kennedy G.A.	1994	<i>A new History of Classical Rhetoric.</i>		Priceton New Jersey
Nauckūnaitė Zita	2002	<i>Teksto komponavimas: rašymo procesas ir tekstų tipai.</i>		Vilnius: Gimtasis žodis.